

Constanza Lizačić
Marko Čule
Saša Čuić

Prethodno znanstveno priopćenje

ANALIZA UTJECAJA STAVOVA NA ODABIR KINEZILOŠKOG PROGRAMA STUDENTICA EKONOMSKOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

1. UVOD

Ekonomski fakultet u Zagrebu upisuje najveći broj studenata Sveučilišta u Zagrebu u odnosu na druge fakultete, što dodatno postavlja veću odgovornost i često otežavajuću okolnost s obzirom na kvalitetu izvođenja nastave, posebno nekih kolegija. Kolegij tjelesne i zdravstvene kulture (TZK) spada u obavezan program za sve redovne studente 1. i 2. godine na Sveučilištu u Zagrebu, s fondom od 90 min. tjedno u toku 4 semestra. Svojim redovitim pohađanjem nastave TZK studenti ostvaruju pravo na potpis u sva 4 semestra.

Ekonomski fakultet u Zagrebu ima vrlo dobre materijalne uvjete za provođenje programa TZK, naročito u odnosu na neke druge fakultete Sveučilišta. Program nastave TZK većinom se oslanja na slobodan izbor sportske aktivnosti kojom se studenti žele baviti. Od svih ponuđenih programa sportskih aktivnosti primijećeno je da se najveći broj studentica opredjeljuje za programe: odbojke, košarke i aerobike.

Problem stavova studenata Ekonomskog fakulteta prema sportu i vježbanju uopće, zacijelo utječe i na odabir kineziološkog programa koji im se nudi na nastavi TZK, a je li to tako i u kojoj mjeri pokušat će utvrditi ovo istraživanje.

2. METODE ISTRAŽIVANJA

2.1. Uzorak ispitanika

Mjerni se postupak proveo na populaciji redovitih studentica 1. i 2. godine Ekonomskog fakulteta u Zagrebu. Uzorak od 332 ispitanice bio je namjerni uzorak iz populacije studentica u dobi između 18 – 21. g., bez zdravstvenih ograničenja za pohađanje redovite nastave TZK.

Uzorak ispitanica selektiran je njihovom sklonošću prema ponuđenom programu bez prethodnih naputaka o detaljima plana i programa pojedine kineziološke aktivnosti za studentice 1. godine studija. U 2. godini studija studentice su ispunjavale identični

upitnik bez obzira kojim su se programom tjelesnog vježbanja bavile na nastavi TZK prethodne godine. Tako je dobiven uzorak na: odbojci – 117 ispitanica, košarci – 35 ispitanica i aerobici – 180 ispitanica.

2.2. Način provođenja eksperimenata

Eksperiment je proveden na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu u okviru termina održavanja redovne nastave i to na početku sata. Eksperiment je trajao 30 min. Ispitivanju su pristupile grupe od 60-ak studentica.

2.3. Uzorak varijabli

Motivacija studentica Ekonomskog fakulteta procjenjivala se pomoću upitnika sportske orijentacije Gillove i Deetera (1988), koji se sastoji od 25 čestica. Oni procjenjuju tri, faktorskom analizom, dobivena konstrukta: motiv kompetitivnosti, motiv pobjede u interpersonalnim situacijama i motiv postizanja osobnih ciljeva u sportu.

Na svako od 25 pitanja, studentice su odabirale jedan od 5 ponuđenih odgovora: potpuno točno (5), djelomično točno (4), nisam sigurna (3), djelomično netočno (2) i potpuno netočno (1). Podaci za obradu unosili su se brojevima u zagradi u skladu sa značenjem.

2.4. Metode obrade podataka

Sve ispitanice podijeljene su u 3 kategorije s obzirom na kineziološku aktivnost kojom se bave na nastavi TZK na fakultetu: odbojka – 117 ispitanica, košarka – 35 ispitanica, aerobika – 180 ispitanica.

Izračunati su osnovni deskriptivni parametri za sve varijable, a za rješavanje osnovnog problema ovog istraživanja primijenjena je diskriminacijska analiza koja omogućava ustanoviti postoji li razlika u stavovima prema sportu između grupa ispitanica s obzirom na kineziološku aktivnost koju su izabrale u nastavi TZK te koja od navedenih varijabli najviše doprinosi razlikama između grupa. Rezultati su obrađeni statističkim paketom „Statistica for Windows ver. 5.0“

3. REZULTATI I DISKUSIJA

3.1. Deskriptivna statistika

Tablica 1. Osnovni statistički parametri čestica upitnika sportske orijentacije Gill i Deetera

	Mean	Std.Dev	Skewness	Kurtosis	Root 1
P1	3.66	1.08	-1.13	0.72	0.26
P2	3.73	1.17	-1.14	0.35	0.29
P3	3.48	1.19	-0.66	-0.49	0.54
P4	4.16	1.08	-1.49	1.63	0.21
P5	4.16	1.10	-1.42	1.24	0.26
P6	3.56	1.26	-0.81	-0.47	0.15
P7	3.72	1.24	-0.90	-0.15	0.37
P8	4.53	0.84	-2.17	4.72	-0.07
P9	3.08	1.27	-0.29	-1.14	0.44
P10	3.43	1.48	-0.52	-1.23	0.12
P11	2.42	1.20	0.28	-1.17	0.32
P12	4.39	0.95	-1.82	2.96	-0.17
P13	1.80	1.07	1.12	0.14	0.10
P14	2.51	1.41	0.23	-1.54	0.26
P15	3.15	1.30	-0.24	-1.12	0.19
P16	3.89	1.13	-1.13	0.55	-0.24
P17	2.17	1.18	0.67	-0.75	0.13
P18	2.82	1.40	-0.07	-1.49	-0.02
P19	2.77	1.34	0.03	-1.32	0.16
P20	3.73	1.10	-0.79	-0.06	-0.10
P21	3.16	1.26	-0.36	-0.99	0.25
P22	3.48	1.37	-0.62	-0.93	0.44
P23	3.16	1.25	-0.33	-1.06	0.39
P24	4.21	0.98	-1.49	1.99	-0.04
P25	3.03	1.43	-0.23	-1.39	0.19

N=332

U tablici 1. prikazani su osnovni centralni i disperzivni parametri varijabli svih ispitanika N=332: aritmetička sredina (MEAN), standardna devijacija (Std. Dev.), Skewness (mjera aritmetičnosti distribucije), Kurtosis (mjera spljoštenosti i izduženosti distribucije) i Root 1 (Korelacija čestica upitnika s diskriminacijskom funkcijom)

Rezultati aritmetičkih sredina od 3.00 do 3.99 predstavljaju odgovor koji ne određuje stav ispitanica prema postavljenim pitanjima, one odgovaraju „nisam sigurna“, na 14 od 25 čestica. Takav stav ispitanice pokazuju prema pitanjima usmjerenosti na pobjedu: „Pobjeđivanje je važno“, „Mrzim izgubiti“, „Najviše se zabavljam kada pobijedim“.

Iz tablice 1 vidljivo je nadalje da se aritmetičke sredine kreću od 1.80 do 4.53. Studenticama Ekonomskog fakulteta cilj je postati najboljim sportašicama koje se trude kad nastoje postići svoje ciljeve. U 11 varijabli od ukupno 25, aritmetičke sredine su veće od 3.99 ili manje od 3.00 što znači da su se na 11 pitanja ispitanice jasnije izjasnile. To su pitanja vezana za kompetitivnost. Studentice uglavnom ne daju sve od sebe za pobjedu, mada žele biti najbolje sportašice. Također, one si većinom ne postavljaju svoje ciljeve kad se natječu i u tim prigodama se ne trude najviše, no istovremeno zadovoljne su jedino kad pobjeđuju i poraz ih uznemiruje.

Standardna devijacija se kreće od 0.84 do 1.48. Najmanje raspršenje rezultata ispitanica u osmoj varijabli govori u prilog tvrdnji da se studentice uglavnom ne trude najviše kad nastoje postići svoje osobne ciljeve ili kad su ti ciljevi točno određeni te postavljanje i dosezanje ciljeva ne smatraju najboljim načinom određivanja svojih sposobnosti. Najveće raspršenje rezultata desete varijable „Mrzim izgubiti“ očekivano je, obzirom kako je to jedna od tvrdnji u kojoj studentice nisu sasvim sigurne.

Koeficijent asimetričnosti distribucije rezultata (Skewness) i koeficijent zakrivljenosti distribucije rezultata (Kurtosis) pokazuju da odgovori ispitanica najmanje odstupaju od normalne – Gaussove distribucije u skupini pitanja koja se odnose na faktor kompetitivnosti.

Iz matrice ortogonalnih projekcija (korelacija) čestica s diskriminacijskom funkcijom, može se zaključiti da statistički značajno najviše doprinose razlici između grupa čestice, koje označavaju studentice kao natjecateljske osobe, koje daju sve od sebe za pobjedu, uživaju se natjecati protiv drugih kada najbolje igraju, a i najviše se zabavljaju kad pobjeđuju. Sve čestice, izuzev čestica „Najviše se zabavljam kad pobijedim“, pripadaju faktoru kompetitivnosti pa se može reći da se ispitanice najviše razlikuju u motivu kompetitivnosti.

3.2. Diskriminacijska analiza stavova prema sportu studentica koje su izabrale odbojku, košarku ili aerobiku

Tablica 2. Matrica osnovnih podataka diskriminacijske analize

Diskr.f.	Eigen-value	Canonicl R	Wilks' Lambda	Chi-Sqr.	df	p-level
1	0.21	0.42	0.78	78.46	50.00	0.01

Legenda: Diskr.f.-diskriminacijska funkcija, Eigen-value-svojtvena vrijednost, Canonicl R-Koeficijent kanoničke diskriminacije, Chi-Sqr.-Hi-kvadrat test, df-stupnjevi slobode, p-level-razina značajnosti

Iz dobivenih vrijednosti u tablici 2 može se zaključiti da postoji statistički značajna razlika između grupa (odbojke, košarke, aerobike) na nivou značajnosti od 1% pogreške, pri čemu samo jedna diskriminacijska funkcija razlikuje tri grupe.

Tablica 3. Centroidi grupa na diskriminacijskoj funkciji

	Odbojka	Košarka	Aerobika
Root 1	0.59	0.11	-0.40

Legenda: Root 1-Korelacija čestica upitnika s diskriminacijskom funkcijom

Tablica 3 pokazuje položaj centroida grupa na diskriminacijskoj funkciji. Što su centroidi udaljeniji, grupe se više razlikuju. Iz tablice 4 zaključuje se da su centroidi grupa udaljeni i da se grupe statistički značajno razlikuju, a najviše u motivu kompetitivnosti. Grupa odbojke je najkompetitivnija, a grupa aerobike najmanje. To je logično jer je aerobika na Ekonomskom fakultetu više rekreativan sport, a manje natjecateljski, za razliku od odbojke i košarke gdje je u tim sportovima cilj postizanje većeg broja bodova, odnosno postizanje boljeg rezultata.

Tablica 4. Klasifikacijska matrica pripadnosti grupa prema sportovima

		Grupa Odbojke	Grupa Košarke	Grupa Aerobike
	Postoci uspješnosti	p=.35241	p=.10542	p=.54217
Grupa Odbojke	52.99	62.00	3.00	52.00
Grupa Košarke	2.86	11.00	1.00	23.00
Grupa Aerobike	81.11	33.00	1.00	146.00
Ukupno	62.95	106.00	5.00	221.00

Redovi: promatrane varijable, Stupci: očekivane varijable

Iz dobivene matrice zaključuje se kako je najviše studentica razvrstano u aerobika-grupu, dok ih je najmanje razvrstano u košarkašku grupu. Iz košarkaške grupe studentice su najviše istupile od očekivanih rezultata (odgovora), njih čak 23% pripada po odgovorima na upitnik aerobika grupi. Očekivalo se da će studentice košarkašice biti sklonije natjecateljskim rezultatima za koje su se najviše opredjeljivale odbojkašice (njih 62%).

Može se zaključiti da je s ukupno gotovo 63% točnosti predviđena pripadnost studentica pojedinoj grupi što nije zadovoljavajuće, budući da se radi o izbornoj

nastavi. Moguće je da su studentice birale nastavu TZK prema nekim drugim kriterijima (po iskustvu iz prethodne godine – srednja škola ili 1. godina studija, po broju studentica, po prostoru, čak i po demonstratoru) pa prijave u određene grupe i nisu bile „njihov izbor“.

4. ZAKLJUČAK

Osnovni cilj ovog rada bio je utvrditi utjecaj stavova na odabir kineziološkog programa (odbojka, košarka ili aerobika) na nastavi TZK studentica Ekonomskog fakulteta u Zagrebu. Za obradu podataka upotrijebljena je diskriminacijska analiza. Utvrđeno je da se grupe statistički značajno razlikuju i to najviše u česticama koje opisuju motiv kompetitivnosti. Studentice odbojkašice najviše su odstupile od studentica košarkašica i studentica aerobika u spomenutim česticama i to u smjeru isključive orijentiranosti na motivaciju i uspjeh u natjecanjima. Iz dobivenih rezultata čini se da nastavu Tjelesne i zdravstvene kulture i izbornih sportskih aktivnosti za studentice Ekonomskog fakulteta ne treba suviše usmjeravati prema natjecateljskim oblicima sportskih igara. Detaljnije planiranje i programiranje izbornih sadržaja sportskih aktivnosti trebalo bi uvažiti modifikaciju u smjeru izraženih stavova i motivacija studentica.

5. LITERATURA

1. Berger, Owen (1988). Stress reduction and mood enhancement in four exercise modes: swimming, body conditioning, hatha yoga, and fencing. *Research quarterly*, 59, 2: 148 – 159
2. Gill, D. I., T. E. Deeter (1988). Deeter (1988). Development of the sport orientation questionnaire. *Research quarterly*, 59, 3: 191 – 202
3. Horga, S., N. Sabioncello (1993). Motivacijski procesi kao faktor izbora i perzistencije u sportskoj aktivnosti. U: „*Priručnik za sportske trenere*“ Zagreb: FFK, HOO, ZŠS: 283 – 288
4. Kosinac Z. (1994). Stavovi studenata prema temeljnim vrijednostima nastave tjelesne i zdravstvene kulture na fakultetima Sveučilišta u Splitu, *Školski vjesnik*, Split, 43 (1): 89 – 95
5. Mraković, M. (1965). *Utjecaj sistematskog bavljenja tjelesnim vježbanjem na strukturu stavova*. (magisterij), Zagreb: FFK.
6. Mraković, M. (1971). *Tjelesno vježbanje kao faktor redukcije maloljetničke delikvencije*. (disertacija), Zagreb: FFK